

א וַיְהִי דְבַר יְיָ אֶל יוֹנָה בֶּן אַמִּיתִי לֵאמֹר : ב קוּם לֶךְ אֶל נִינְוָה
הָעִיר הַגְּדוֹלָה וְקְרָא עָלֶיהָ כִּי עָלְתָה רָעָתָם לְפָנָי : ג וַיִּקָּם
יוֹנָה לְבָרַח תַּרְשִׁישָׁה מִלְּפָנָי יְיָ וַיֵּרֶד יָפוֹ וַיִּמְצָא אֹנִיָּה בָּאָה תַרְשִׁישׁ

א ענין הנביא רומז על נשמות האדם. כמ"ס צוהר. ועניינו ששולחה אל העוה"ז
לחקן את העולם. ולא די שלא חיקן אלא קלקל א"ע ג"כ ואח"כ שולח
אל גלגול שני לחקן ותיקן אבל בלער על רוע מזלו כמ"ס לקמן : ויהי דבר ה' אל
יונה. ויהי זו היא שהסם משלח את הנשמה לעולם הזה ואומר לה זילי צגוף פלניא
ועבר רעותי. כמ"ס צוהר : יונה זו היא הנשמה כמ"ס צוהר שהיא כיונה פותה אין
לב. ועוד טעם אחר כמ"ס (בשבת דף מ"ט) מה יונה כנפיה מגינות כו'. ועוד שאינה
מנחת בן זוגה כו' וכך נקראת בסיר השירים יונתי המתי. ועוד שנמסרת לשחיטה
ואינה מפרכסת וגאמר הן עליך הורגנו כל היום כו'. כמ"ס במדרש מה המכות האלה
וכו' מפני מה אהה נללב על שמלתי את בני כו' לפיכך נקראת יונה בן בגלגול
ראשון בין בגלגול שני בין בטובה ובין להיפך : בן אמת. בן להקב"ה שהוא אמיתי
כמ"ס בניס אחס לה' אלהיכם וכה"א צוהר כמה דאית אב לגוף כן אית אב לנשמה
כו'. וחמתו של הקב"ה אמת וכן אמרו (יומא דף נ"ז) ורבנן היכי סמכי בדעתיהו
ועקרי מה דאמר משה א"ר ילחק יודעין בהקב"ה שאמתי הוא לפיכך לא כוזבו לו :
לאמר. כל מה שאמר לו ה' יאמר הכל לישראל שידעו מה באו לעולם שיתקנו כל
אחד ואחד את עלמו וגם כל העולם : ב קום לך. קום ממקומך שישבת בג"ע ולך
אל העוה"ז : נינה הוא עוה"ז שהוא הדום רגליו ושם נזיבו כמ"ס בשו"ב אל נזיבו
וכאן הוא עיקר דירתו וע"ז שולח את האדם לחקן את נזיבו של השם : העיר הגדולה.
ידוע שהאדם נקרא עולם קטן ונקרא עיר קטנה כמ"ס בקהלת א"כ העולם נקרא
עיר גדולה : וקרא עליה. למוד את האדם דעת שיסובו מדרכם הרעה כמ"ס קול
אומר קרא כו' : כי עלתה רעתם לפני. שהמקטריגים שגולדו מעונותיהם עומדים
לפניו ולועקים ומקטרגים והוא עומאת המקדש וז"ש קן כל בשר בא לפני כמ"ס
צוהר פ' ויחי : ג ויקם יונה לברוח. כמ"ס צוהר שדעתו לברוח מהשם וע"ז כשש
האדם נקרא בעל תשובה ואמר טובו אלי וכו' : תרשישה. אחר האוות עוה"ז לעשרו.
וכמ"ס (יחזקאל כ"ז) תרשיש סחורתך מרוב כל הון כו'. ואמר (סס) אניות תרשיש
שרותיך מטרבך ותמלתי כו' ששם כל הכסף והזהב : מלפני ה'. שקודם באו לעולם
עומד לפני ה' כמ"ס צוהר ע"פ חי ה' אשר עמדת לפניו וכן אחר באו לעוה"ב.
אם עובר ה' כמ"ס ע"פ הנ"ל אבל הוא בורח מלפניו כמ"ס וילא קין מלפני ה' :
וירד יפו. שירד על העוה"ז כמ"ס על עץ הדעת שהוא דמיון עוה"ז כידוע נחמד
למראה כו' וכן כל יפה נאמר על תאות הגופניות כמ"ס יפת תואר : וימלא אניה.
הוא הגוף מלשון תאניה ואניה כמ"ס כל ימיו כעס ומכאובות וכן אדם לעמל יולד
כו'. וענינו כי העוה"ז דומה לים. ועוה"ב וכן עין דומה ליבשה. שכל ענין יורדי הים
אינם יורדים להשקע שם. אלא להביא סחורה ליבשה. וכן נמשל עוה"ז לים. ולרות
עוה"ז לגלים. כמ"ס כל משברך וגליך כו' אמר הפסוקי מים כו'. וגוף דומה לפינה
שע"י יורדים לים כן הנשמה ע"י הגוף בעוה"ז באה לעוה"ב : באה. לשון נקבה
לפי שהנשמה בעל של הגוף כמ"ס במדרש הגעלם על אברהם ושרה. ולכן אלל יונה
אמר לשון זכר תרשיש. שמלא חומר כמוהו. מוכן אל תאות עוה"ז. וע"ז כתב שלמה

יָזַן שְׂכָרָה וַיֵּרֶד בָּהּ לְבוֹא עִמָּהֶם תְּרִישֵׁי־שָׂה מִלְּפָנַי יי : ד וַיֵּי
הַטִּיל רוּחַ גְּדוּלָה אֶל הַיָּם וַיְהִי סַעַר גְּדוֹל בַּיָּם וְהָאֹנִיָּה חֲשֹׁבָה

משלי על אשת חיל. שהוא הגוף מוכן לעבודת אלהים. וע"ז אמר מלא אשה מלא טוב
וכן מגונה אשה רעה שהוא חומר מוכן במזגיו לרע. כמ"ס ויתן שכרה ששעבר את
שכלו בכוחותיו. ותאוותו המגונים להכרות בהם את הגוף וזהו שכל הגוף מה שפושט
עבודת שנהגה ממנו. כמ"ס בח"ה וע"ז אמרו ושכר עבירה כנגד הפסדה. וז"ל רז"ל
שנתן שכר כל הספינה שכל איברי הגוף נהנה מן העבירה. ולכן חכמת המסכן בצויה
פ' שאין האברים נשמעין לז"ט. מפני שילה"ר אומר לו שמת בחור בילדותך דהיינו
תיכף וז"ט אומר ודע כי על כל אלה וכו'. וזהו אהנן זונה וע"ז אמר שלמה והנה
אשה לקראתו שית זונה וכו' : וירד בה. שירד אל הגוף וירידה גדולה היא לו מאיגרא
רמא לבירא עמיקתא : לבא כו'. תרשישה שהגוף שהיא עיר קטנה ואנשים בה מעט
שהם כוחות הגוף המגדל והמתאוה והמתעוררה ושאר כוחות הגוף וכל האיברים שבו
כולם לתרשיש כנ"ל : מלפני ה'. שכולם בורחין מלפניו ואין רולים לפניו לעמוד ;
ד וה' הוא ובית דינו : הטיל רוח גדולה היא מדת הדין המקטרגת לפניו תמיד ועומדת
תמיד ולועקת ותטמא מקדשי וכשאלם ניתן ח"ו ברשותו אז השם משליחו על הפה"ז
מלפניו. ואז יורד ונוטל נשמה והוא נקרא רוח כמ"ס רוח סערה כו' ונקרא גדולה
שהקליפה גדולה כמ"ס טשו צנו גדול אבל יעקב נקרא קטן וכן כל הלדויקים. כמ"ס
(בחולין דף פ"ח) וכן הקדושה אועירת גרמה כו' כמ"ס צוהר על פסוק אל תראוני
שאני שחרחרת וחרבא דמ"ה היא הלילית שמפתה את האדם ואח"כ לוקחת הנשמה
והיא טיפת מרה התלו' בחרבא שממנה מת. כמ"ס (בע"ז דף י"ט) וע"ז אמר שלמה
(משלי ה') כי נופת טופנה שפתי זרה כו' ואחריתה מרה כלענה חדה כחרב פיות.
שתי פיות בעוה"ז ובעוה"ב נוקמת ממנו לכן אמר גדולה לשון נקבה : אל הים. הוא
עוה"ז הנמשלת לים ועוה"ב ליבשה ולכך (תמיד דף ל"ב) שאל אלכסנדרוס מוקדון
את זקני הנגב בימא יאי למידר או ביבשהא א"ל ביבשהא שכל נחותי ימא לא מיחבא
דעתייכו עד דסלקין ליבשהא ועניינו לפי שהיה לו כל תאוות עוה"ז ומלך על כל
העולם חשב כבר ששך שאמר לרבא (ע"ז דף ס"ה) אית לכו כה"ג לעלמא דאתי .
והשיב לו דידן עדיפי טפי מהאי אהון אית עלייכו אימחא דמלכותא וכו'. פי' ששאל
בר ששך איזה יותר טוב העוה"ז בשלוותה או העוה"ב והראה בחוש שטוה"ב טוב יותר
כי אין טובה עוה"ב א"א להשיג לחוש וע"כ אין טובתו מפורש בכחוב. ע"כ הוכח
מזה שהעוה"ז אפילו אם יהיה כל העולם שלו מ"מ כל ימיו מכאובים מרבה נכסים
מרבה דאגה. וכבר האריכו ספרי מוסר כי אין בטוח באדם לא ברוב עשרו ולא
בצניו ובצנותו ואין אדם מת וחלי האוותו בידו שכל מי שיש לו יותר מתאוה ליוסר
משא"כ עוה"ב שבטוח שלא יקחו ממנו ונתקררה דעתו שם בחלקו. וז"ל אהנן לא מהוי
עלן אימחא דמלכותא. ולכן אמר עוה"ב אין בו קנאה ושנאה כו' ולכך קרא לדיק
שמת נח נפשיה ולכך אמרו יפה שעה אחת של קורת רוח בעוה"ב כו' ולכן אמרו
שכל נחותי ימא כו'. והשליך השם את מדה"ד אלהים מלפניו : ויהי סער גדול בים.
שנקרא סער גדול שסוער את הים העוה"ז וכאן בלשון זכר שמתחלה באה היא אל
הגוף ומחלה אותו בתלחים רעים שהיא נקרא חולה רעה כמ"ס בקהלת ואח"כ בא
ליטול נשמה על ידה כמו שבתחילה שכל הפחויים עושה ע"י כן בסוף כמ"ס צוהר
ולכן

לְהַשְׁבֵּר : ה וַיִּרְאוּ הַמַּלְאָכִים וַיִּזְעְקוּ אִישׁ אֶל אֱלֹהָיו וַיִּטִּילוּ אֶת
הַכְּלִים אֲשֶׁר בְּאַגְנֵיהֶם אֵל הַיָּם לְהִקַּל מֵעֲלֵיהֶם וַיּוֹנֶה יָרֵד אֶל יַרְבְּתֵי
הַסְּפִינָה וַיִּשְׁבַּב וַיִּרְדָּם : ו וַיִּקְרַב אֲדָוִי רַב הַחֲבֵל וַיֹּאמֶר לֹא מָה
לָךְ גִּרְדָּם קוֹם קְרֵא אֶל אֲרֻחֶיךָ אוֹרֵי יִתְעַשֵּׂת הָאֱלֹהִים לָנוּ וְלֹא
נֹאבֵד : ז וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ לְכוּ וּנְפִילָה גּוֹרְלוֹת וְנִדְעָה בְּיָשָׁר
מִי הָרַעָה הַזֹּאת לָנוּ וַיִּפְּלוּ גּוֹרְלוֹת וַיִּפֹּל הַגּוֹרֵל עַל יוֹנָה : ח וַיֹּאמְרוּ

ולכן אמרו צפר"א ובמ"ר שכל הרוח והסער לא היה אלא על אותו ספינה שכל
הספינות הולכין בשלום כו' ועי"ש : והאניה חשבה להסער. והגוף חושב שע"כ ישבר
עתה כמ"ש בזוהר. שכל ימיו חושב שכל העוה"ז הוא שלו ולפולס לא ימות אבל עכשיו
רואה ומתחיל להזכיר שע"כ ימות עכשיו. והנשמה שאף שע"כ תסבול עונותיו מ"מ
לא יאבד לנלח שיחוקן בגלגול כמ"ש פעמיים ושלש עם גבר כו' משא"כ הגוף שאינו
מתוקן בגלגול חשבר לנלח והוא דומה לכ"ח שלריכין שבירה ואמרו כיון שנשבר טוב
אין לו חקנה. ומדייק לשון חשבה שאינו שייך על הספינה ממש : ה ויראו המלחים.
הם המנהיגים הגוף הן המוח והלב ושהר הכוחות : ויזעקו איש אל אלהיו. שלעקו
ופנו אל כסף זהב שעבדו אותם כל ימיהם שהן נקראו אלקי כסף ואלקי זהב כמ"ש
המגיד על פסוק ביום ההוא ישליך איש אלקי כספו כו' כי כספם בחולות ישליכו כי
לא יועיל הון ביום עברה. וכן כתוב הצופחים על חילם כו' : ויטילו את הכלים אשר
באניה אל הים. יש לפרש כפשוטו שזרק מעל הגוף בגדים וכופל על המטה : להקל
מעליהם. מעל האיברים שבגדיו כבידין עליו ומניח אפי' בגדיו בצוה"ז. וז"ש אל הים
להקל מעליו את גור דין הקשה. וז"ש אל הים. או אומר ויטילו שנותן בגדיו ללדקה
וז"ש אל הים להקל מעליו את גו"ד הקשה להקל מעליהם : ויונה ירד אל ירכתי
הספינה שירד הספינה הנשמה אל הרגלים כמ"ש (בתיקון כ') על ותשכב מרגלותיו :
וישכב וירדם. ששוכב על המטה ותרדמה נופלת עליו כידוע ביום המיתה וכה"א
ויהי השמש לבא ותרדמה נופלת עליו כו'. שהוא שקיעת החמה באור הנשמה כמ"ש
(בשנת דף ק"ג) עד אשר לא תחשך השמש. והאור והירח שהוא סילק הנשמה. ותרדמה
נופלת על אברהם שהוא הנשמה כמ"ש במדרש הנעלם על אברהם שהוא הנשמה. וכן
נקרא ספינה שהיא קרובה אל היבשה אבל למעלה אמר אניה מפני שהיה הגוף על
בוריו באמלץ הים שהוא עוה"ז נקרא אניה. כמ"ש (משלי ל') דרך אניה בלב ים :
ו ויקרב אליו רב החובל. הוא ראש המנהיגים והוא הלב : ויאמר לו מה לך גרדם.
כמו שהביא בזוהר דלית עידן הוא כו' : קום קרא אלקיך. להנשמה אומר קום כו'
שממנו חולצת : אולי יתעשת אלקים לנו ולא נאבד. כי הנשמה אפשר לתקן משא"כ
הגוף ועם כל השייכין אליה הנפש ורוה הבהמית כגללו לנלח יאבדו : ז ויאמרו איש
אל רעהו. הכוחות והאיברים אומרים זה לזה : לכו ונפילה גורלות בשל מי הרעה
הזאת לנו. רעונם לידע על ידי חטא של מי ילא הגו"ד אם בחטא הלשון או המעור
או שאר האיברים : ויפילו גורלות. שבררו את הדבר ופשפשו : ויפול הגורל על יונה.
על הנשמה כי כשהיא טובה או היא מתהפכת את כל הגוף לטובה אף שבעלמו חומר
מוצו רע. כמ"ש (משלי ו') איש און שהיא הנשמה שנקר' איש הולך עקשות פה
קורץ בעיניו. וכן אמר באבות לב טוב שהוא משכן הנשמה כולל הכל : ח ויאמרו אליו

הגידה

אליו הגידה נא לנו באשר למי הרעה הזאת לנו מה מלאכתך
 ומאין תבוא מה ארצה ואי מזה עם אתה : ט ויאמר אליהם עברי
 אנכי ואת יי אלהי השמים אני ירא אשר עשה את הים ואת
 היבשה : י וייראו האנשים יראה גדולה ויאמרו אליו מה זאת
 עשית כי ידעו האנשים כי מלפני יי הוא ברח כי הגיד להם :
 יא ויאמרו אליו מה נעשה לך וישתק הים מענינו כי הים הולך
 וסער : יב ויאמר אליהם שאוני והטילני אל הים וישתק הים
 מעליכם כי יודע אני כי בשלי הסער הגדול הזה עליכם :
 יג ויתתרו האנשים להשיב אל היבשה ולא יכלו כי הים הולך
 וסער עליהם : יד ויקראו אר יי ויאמרו אנה יי אר נא נאבדה

הגידה נא לנו באשר למי הרעה הזאת לנו. מי יענש עמך איזה חכר ואיזה כח וכפש :
 ומה מלאכתך. מה אומטת נתן לך ה' כששלח אותך לנו : ומאין תבוא. ומאיזה מקום
 תולדת שע"כ לריך לעשות מעשים שיחזירו לשרוי ולא מעסקי שוה"ז כלל : מה ארץ.
 מאיזה הארץ ילאת לכאן כמ"ס בוהר לעבדה ולשמרה במ"ע ול"ת אס ארץ החיים
 שמסס ילאת ולשם ישוב : ואי מזה עם אתה. שכל ימיו לא הלך בדרך ישראל כמ"ס
 ויתעברו כו' וגם בישראל יש כמה שמקלחם באים מערב רב ועמלקים ושאר האומות כמ"ס
 בוהר והן (כמ"ס במדרש הגעלס) לך מארץ דא ג"ע דלחחא וכנגדו מה ארץ.
 וממולדתך וכנגדו מאין תבוא. ומבית אביך וכנגדו ואי מזה כו' אל הארץ אשר ארץ
 פי' שסס ארץ מה לעשות וכנגדו מה מלאכתך : ט ויאמר עברי אנכי. כמ"ס בוהר
 על פסוק בעבר הנהר ישבו אבותיכם וכן יש לפרש על ג"ע שלמעלה שמסס הכבוד
 משם תולדת שהוא מעבר הנהר דינו כידוע לריך לעבור בו קודם וזו תשובה על
 ב' שאלות ואת אלהי השמים אני ירא. זו היא מלאכתו. וזו תשובה על מה מלאכתך :
 אשר עשה את הים ואת היבשה. העוה"ז והעוה"ב וג"ע. להכין בים ליבשה וזו היא
 תשובה על מה ארץ : י וייראו האנשים יראה גדולה ויאמרו אליו מה זאת עשית
 לנו. למה עשית כדברים האלה עד הנה. אס לך נולדת וגדלה מעלתך : כי ידעו
 האנשים כי מלפני ה' הוא בורח. כל ימיו לך יראו כ"כ ושאלו איתו למה עשית
 זאת ומנין ידעו כי בורח הוא : כי הגיד להם כל ימיו שכל דעתו ומגמתו לך חמיד :
 יא ויאמרו אליו מה נעשה לך וישתוק הים מעליט. מה טובל למזא חקנה לך שנוכל
 להחרפא ולהסקט מגז"ד ; כי הים הולך וסוער. כי חמיד החולי מתגבר : יב ויאמר
 אליהם שאוני והטילוני אל הים כמו (בראשית מ') ישא פרעה את ראשך מעליך
 כי הנשמה צרגלים ולריך לעלות אל הגרון : ויטילו איתו מן הספינה. שהוא הנוף
 אל הים העוה"ז וישאר הנוף בלעדו : וישתוק הים מעליכם. אז לא תסבלו שום נטר
 שוה"ז. כי יודע אני כי בשלי הסער הגדול הזה עליכם. כי כל קטרוי מרה"ד אינו
 אלא עד חיי האדם. כמ"ס בוהר דכל חייבותא לרוחא כו' ואין לכם שום חקנה
 אחרת : יג ויתתרו האנשים. הם כל הכוחות כג"ל : להשיב אל היבשה. שרטו לילך
 בדרך תשובה בדרך ען החיים : ולא יכלו כי הים הולך וסוער. עכשיו אין התשובה
 מועלת הואיל וכבר נגזרה עליו גזירה כמ"ס (ס"א ב') כי חפץ ה' להמיחם כאן
 לאחר גמר דין : יד ויקראו אל ה' ויאמרו אנה אל נא נאבד נפש האיש הזה. שנעקו

בְּנֶפֶשׁ הָאִישׁ הַזֶּה וְאֵל הַתֵּן עָלֵינוּ דָם נִקְיָא כִּי אֲתָה יְיָ כַּאֲשֶׁר
תִּפְצֹת עֲשִׂיתָ: מו וַיִּשְׂאוּ אֶת יוֹנָה וַיְטִילֵהוּ אֶל הַיָּם וַיַּעֲמֹד הַיָּם
מִזְעָפוֹ: מז וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים יִרְאָה גְדוֹלָה אֶת יְיָ וַיִּזְבְּחוּ זִבְחַ לַיְיָ
וַיִּדְרוּ נְדָרִים:

ב א וַיִּמַן יְיָ דָג גְּדוֹל לְבַלְעַ אֶת יוֹנָה וַיְהִי יוֹנָה בְּמַעַי הַדָּג
שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לַיְלֹת: ב וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל יְיָ אֱלֹהָיו
מִמַּעַי הַדָּגָה: ג וַיֹּאמֶר קָרָאתִי מִצְרָה לִי אֵל יְיָ וַיַּעֲנֵנִי מִבְּטֶן שְׂאוֹל
שׁוּעָתִי שָׁמַעְתָּ קוֹלִי: ד וַתִּשְׁלִיכֵנִי מִצְרָה בַּלָּבַב יָמִים וַנִּהְרַר יִסְבְּבֵנִי

אל ה' שאל יאכרו עם הגשמה: ואל חסן דס נקי. כמ"ס שפתיך ליתן דין על סגרו
ליקלר חיו: כי אהה ה' כאשר חפלה עשית. דבשלמא הנפש שהיא חלובה ממקום
קדוש מהפליגים אבל החומר מזוג רע ומה אנחנו חייבין אהה עשית את החומר
כרענך ממקום מסונף וביה מרומז ברכה הנשים שעשני כרענו שהוא משל אל החומר
כנ"ל וכן דרשו בתחומא ונפש כי תחשא כו' מלה"ד לשני בני אדם אחד קרחני
ואחד בן פלטין ראה ששניהם חשאו חשא אחד פנה לקרחני כו': מו וישאו את יונה
ויטילוהו אל הים. שפרשה מהם הגשמה שהולכת מכל אבר ואבר אז ויעמוד הים
מזעפו; מז וייראו האנשים יראה גדולה את ה'. שהגשמה הולכת מקודם ואח"כ פורשין
הכוחות ואז קורא התרגיל כמ"ס בזהר על מי לא ייראך מלך הגוים כו' (ירמיה י')
ואז מגידים לו דין כל מעשה ומקבל על עצמו. כמ"ס (בעירובין דף פ"ב יפה דנת כו'):
ויזבחו זבח לה' וידרו נדרים. כמ"ס (סס) שלא כמדת הקב"ה כו' אדם מתחייב
הריגה כו' ולא עוד אלא כאלו מקריב קרבן שנאמר ולך ישולם נדר וזהו ויזבחו:
ב א וַיִּמַן ה' דג גדול לבוע אה יונה. הוא הקבר והוא המלאך דומה שממונה
על המתים כידוע. ולכן נקרא דומה שסם הדומיה כמ"ס לא המתים
יהללו יה כו': ויהי יונה במעי הדגה שלשה ימים ושלשה לילות: כי כל שלשה ימים
הראשונים רולה הגשמה לירד בתוך הנוף. שוכנת עליו חמיד ואח"כ כיון שראה שנשחנה
זיווי' שכקא ליה. כמ"ס בירושלמי ונבקע מפיו וסירפין לו הפרש על פניו כמ"ס רז"ל:
ב ויתפלל יונה אל ה' אלהיו. שזעק אל ה' כמ"ס בעירובין (סס) עוברי בעמק הכנא
כו': ממעי הדגה. לשון נקיבה שדומה מוסרו אח"כ לנהיגים והוא נוקבא כמ"ס בזהר.
וז"ס בפרקי דר"א שפלטו דג זכר ובלעו דג נקיבה והוו בו סס"ה אלפים ריבוא
דגים קטנים. כי ידוע שקליפת נוגה רמ"ח מלאכין קדישין מימינה וסס"ה שדן משמאלא:
ג ויאמר קראתי מלרה לי אל ה' ויענני. בעת שהיה לי לרה בשוה"ה תמיד עונה
לי וסכסיו מבטן שאל שועתי שהוא הגהיגים והן כבטנה כמ"ס (איוב כ"ב) בלע
ויקיאנו מבטנו יורישנו אל: שזעסי שמעת קולי. כמ"ס (סס כו') שח"ה נגדו
ע"כ בקשתי שחפני עכסוי ה' ג"כ: ד ותשליכני מצולה. במלילת מוסך שסם ג' וסס ומשס
ילורף ויוללו חסאחס כמ"ס (מיכה ז') השליך במלולות יס כל כו' בלעב שהוא בעמקי
הארץ יס השוה"ז: ונהר יסבבני כמ"ס (איוב כ"ב) ונהר ילך ויבא שנהר דינור
שופך על ראשן של רשעים כמ"ס במסכת חגיגה (פרק ג') וכן אמרו בעירובין
שאמר ה' לנהיגם אמי מלמעלה ואהה מלמטה כו': כל משברין זנליך עלי עברו. שכבר

כָּרַ מִשְׁבְּרִיהָ וְגַלְיָהּ עָלַי עָבְרוּ : הַוְאֲנִי אֶמְרָתִי נִגְרַשְׁתִּי מִנְּגַד עֵינַיָּךְ
 אֲךָ אוֹסִיף לְהֵבִיט אֶל הַיִּבֵּל קְדֻשָּׁה : וְ אֶפְפוּנֵי מַיִם עַד נֶפֶשׁ תְּהוּם
 יִסְבְּבֵנִי סוּף חֲבוּשׁ לְרֵאשִׁי : וְ לִקְצֵבֵי הָרִים יִרְדְּתִי הָאָרֶץ בְּרִיחֶיהָ
 בְּעַדִּי לְעוֹלָם וְתַעַל מִשְׁחַת חַיִּי יְיָ אֱלֹהֵי : ח בְּהַתְעַטֵּף עָלַי נֶפְשִׁי
 אֶת יְיָ זְכַרְתִּי וְתָבוֹא אֵלַי תִּפְקְדֵתִי אֲךָ הַיִּבֵּל קְדֻשָּׁה : ט מִשְׁמָרִים
 הַבְּלִי שׂוֹא חֶסֶד יַעֲזֹבוּ : י וְאֲנִי בִקּוֹל תּוֹדָה אֲזַבְּחָה לְךָ אֲשֶׁר

סבלתי כל הצרות ועונשים וכל הקליפות נוצל כל אחד ממנו חלקו : ה ואני אמרתי
 נגרשתי מנגד עיניך. כמו אוחן שאין להם חלק בעוה"ב שהן לא חיים ולא נידונין :
 אך אוסיף להביט אל היכל קדשך. כמ"ס נשבעה בשם ביתך כיון שראיתי שרפחתי
 נכור הנהיגם פ"ב לא עשה אלא כדי להביאו נקי לעוה"ב : ו אפפוני מים עד נפש
 כמ"ס כיון מטלה שהוא הנהיגם באתי במשמקי כו' כי באו מים כו' : תהום יסובבני.
 כמ"ס (במדרש רבה בראשית פ' ל"ג) שהרשעים נידונים בתהום כמה מכסין הגיגית
 כו'. כמ"ס (יחזקאל ל"א) כיון רדחו שאלה האבלתי כסיתי עליו את התהום. הובלתי
 רשעים לגיהנם וכסיתי עליהם את התהום : סוף חבוש לראשי. כמ"ס (איוב כ"ח) קץ
 שם לחשך ולכל חכלית הוא חוקר אבן אפל וללמות שאמרו על הלילת שהוא חרבא
 דמ"ה והוא סוף לכל אדם סופא דכל דרגין כמ"ס צוהר. ואמרו (סוטה דף ג') כל
 העושה עבירה מלפפתו ומוליכתו כו' קסורה בו ככלב, ופרשו שקאי עליה. וזה אמרו
 סוף כו' : ו לקצבי הרים ירדתי כו'. כמ"ס (בחגיגה פ"ב) הארץ על מה עומדת
 על המים מים על ההרים והן אבני בהו המשיקצת בתהום ושם ירד בתהום והן ד'
 קליפין שבהם הרשעים נידונים כמ"ס צוהר והן מכודרין בפרשה בראשית תהו ובהו
 וחשך ותהום ר"ל : ואמרו (בחגיגה פ"ב) תהו זו קו ירוק והוא קץ כל הבשר
 הג"ל סיפה של מרה שממנה פניו מוריקות כמ"ס (ירמיה ל'). ונהפכו כל פנים
 לירקון שמזעף כל העולם כולו כג"ל ואמרם שממנו חושך יולא לעולם שמחשיך כל
 הבריחה. וזהו מ"ס סוף חבוש כו'. וכנגד בהו כו'. לקצבי הרים כו'. וכנגד חושך
 כו'. ותשליכני מזילה כו' וכנגד תהום אמר תהום יסובבני הארץ בריחה בעדי לעולם
 כמ"ס (איוב ז') כן יורד שאלו לא יעלה כו' אך זאת אני מבקש ותעל משחת חיי
 ה' אלקי : ח בהתעטף עלי נפשי את ה' זכרתי. עכשיו מחחיל להזכיר מקלח מעשים
 טובים שעשה קודם מוחו שאפ"י שאין חשבותו מקובלת כ"כ מ"מ מועיל לו להעליתו
 אחר שיסבול הכל מניהגם כידוע ואמר מ"מ בהיות נפשו עטופה בחולי פנה אל ה'
 ואש"פ שמחמה דוחקו מ"מ ה' ברוב רחמיו תשב אנוש עד דכא וזה אמרו ותבוא
 אליך תפילתי אל היכל קדשיך : ט משמרים הבלי שוא. לא כאתם שומרים את
 ממונס' כמ"ס (תהלים ל"ט) אך הכל יהמיון יצבור כו' וכן אמר קהלת ושנאחי את
 כל פעלי כו' שאניחנו כו' גם זה הכל כו' כל שכן בשעת מיחהו שהוא הבלי שוא
 לריק חסדם יעזובו. כי ניתן המעות לאדם לעשות חסד שאינו עליו אלא כגבאי. ואף
 במיחהו מ"מ יעזוב מעשות החסד ממה שניתן לו : י ואני בקול תודה. כמ"ס ופכה
 חטו תודה לה' (עזרא י') ששבו בידוי דברים. אזבחה לך. כמ"ס (ביומא פרק ח') בא
 וראה כו' ומקבלין אותו ולא עוד אלא שדומה כמקריב קרבן שנאמר ונשלמה פרים
 כו' אהבם נדבה. אשר נדרתי אשלמה. שחלקתי לך. ישפחה לה' שכל ימי החלי'
 לעיני

גַּדְרָתִי אֲשַׁלְמָה יִשְׁעָתָה לִּי : יא וַיֹּאמֶר יי לְדַג וַיִּקָּא אֶת יוֹנָה
 אֶל הַיַּבְשָׁה :

ג א וַיְהִי דָבָר יי אֶל יוֹנָה שְׁנִית לֵאמֹר : ב קוּם לֶךְ אֶל גִּינּוּהַ הָעִיר
 הַגְּדוֹלָה וּקְרָא אֵלֶיהָ אֶת הַקְּרִיאָה אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹבֵר אֵלֶיךָ : ג וַיִּקֶּם
 יוֹנָה וַיֵּלֶךְ אֶל גִּינּוּהַ בְּדָבָר יי וַיִּגְיָנוּהָ הִיָּתָה עִיר גְּדוֹלָה לְאֱלֹהִים
 מִהֶלֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים : ד וַיִּחַל יוֹנָה לָבוֹא בְּעִיר מִהֶלֶךְ יוֹם אֶחָד
 וַיִּקְרָא וַיֹּאמֶר עוֹד אַרְבָּעִים יוֹם וַיִּגְיָנוּהָ נִהְפָּכָת : ה וַיֹּאמִינוּ אַנְשֵׁי
 גִינּוּהַ בְּאֱלֹהִים וַיִּקְרְאוּ צוּם וַיִּלְבְּשׂוּ שָׂקִים מִגְּדוּלָם וְעַד קָמְנָם :
 ו וַיַּעַן הַדָּבָר אֶךְ מֶלֶךְ גִּינּוּהַ וַיִּקֶּם מִבְּסָאוֹ וַיַּעֲבֵר אֶדְרָתוֹ מֵעָלָיו

לפיתוי ישועה לה' עכשיו מכקם שחפלינו : יא ויאמר ה' לדג. אומר למלאך דומה
 שיחזור לה' הנשמה ויקיא כמ"ס (איו: כ') חיל בלע ויקיאנו : אח יונה אל היבשה
 לגן עדן כנזכר לעיל :

ג א וַיְהִי דָבָר ה' אֶל יוֹנָה שְׁנִית. ששילח אותו בגילגול לתקן עיוותו : ב קוּם לֶךְ
 אֶל גִּינּוּהַ הָעִיר הַגְּדוֹלָה וּקְרָא עֲלֶיהָ אֶת הַקְּרִיאָה. הידוע לך כבר : אשר
 אני דובר אליך. שדברתי לך כבר : ג וַיִּקֶּם יוֹנָה וַיֵּלֶךְ אֶל גִּינּוּהַ כְּדָבָר ה'. שהלך לא
 כפעם הראשון אלא לקיים דבר ה' : וגיננה הייתה עיר גדולה. כנ"ל : לאלהים מהלך
 שלשה ימים. שפקרו של אדם להסתלק לפני אלקים חמיד כמ"ס בכל הדיקים אבל
 גינה לא הלכו לפני אלקים רק ג' ימים והם ר"ח אלול בהתראה ראשונה ור"ה ויו"כ
 וכתבו הסימן ארי' שאג מי לא יירא. כמ"ס (עמוס ב') היחקע שופר בעיר ועם
 לא יחרדו מכאן ואילך כיון דדש דש. ואפשר לומר דלכך מפסיקין לתקוע פר"ה
 דבשליש יום כיון דדש דש נעשה עבד כמ"ס אלל טיטוס : ד ויחל יונה לבא בעיר
 מהלך יום אחד. ביום ראשון שהתחיל להלך והוא בר"ח אלול להוכיח אותם : ויאמר
 עוד ארבעים יום. יש פנאי לשוב עד יום הכיפורים : וגינה נהפכת. שאז נחמס אם
 לא ישובו : ה ויאמינו אנשי גינה באלהים ויקראו צום. הן בעשי"ת כמ"ס במדרש
 שהבינונים מחפנים : וילבשו שקים מגדולם ועד קמנם. כמו שנהנו צימים קדמונים
 צימי סוּם : ו וַיַּעַן הַדָּבָר אֶל מֶלֶךְ גִּינּוּהַ. בו יוחר מאחרים שממנו יחילו כמו שאמרו
 (ר"ה פ"ק) מלך נכנס תחילה לדין. ועי"ז מיושב בירושלמי (ר"ה פ"ק) בקדמייתא
 בהיל ולא בהיל. כיון דתקע חנינות בהיל ואמר השתא ודאי אחי משיח. והוא תמוה
 מאוד. ונ"ל כי ענין התקיעות שני פעמים אחד להזהיר את הגדולים שהם נכנסים
 תחילה לדין. והשנית להזהיר את כל העם והוא מרומם (במדבר י') ותקעו בהן ומעדו
 אליך כל העדה כי אמר יס' בתחילה עשה לך שתי חולצות כו' כי בר"ה שתי
 חולצות מן הגדרין והיו לך למקרא העדה להזהיר אותם ותקעו בהן וטעמו אליך
 כו' זו בכל התקיעות ואם באחת יתקעו בפעם ראשון ונועדו אליך הנשיאים ראשי
 אלפי ישראל : ויקם מכסאו ויעבור אדרתו מעליו. גאותו וגאווו : ויכס שק וישב על
 האפר. לכך בפעם הראשון לא בהיל כ"כ שהגדולים אינם מוכנים כ"כ לעשות חשונה
 מחמת רוב גאונם ועידוניהם כמ"ס אשר נשיא יתחא שמוכן לכך וכן כתוב כאן שמקודם
 ויאשיט אנשי כו' ואח"כ וַיַּעַן הַדָּבָר כו' והולך לקום מכסאו ולהסיר אדרתו הוא

וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֱדָמָה וְהַבְּהֵמָה הַבֶּקֶר וְהַצֹּאן אֵל יִטְעֵמוּ מֵאֹמֶת
 אֵל יִרְעוּ וּמִים אֵל יִשְׁתּוּ : ח וַיִּתְּכֵם שָׂקִים הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה וַיִּקְרָאוּ
 אֵל אֱלֹהִים בַּחֲזֹקָה וַיֵּשְׁבוּ אֵינֶשׁ מִדְּרָכֹו הָרָעָה וּמִן הַחֲמָס אֲשֶׁר
 בְּכַפֵּיהֶם : ט מִי יִירָע יָשׁוּב וּנְתָם הָאֱלֹהִים וַיֵּטֵב מִתְרוֹן אִפּוֹ וְלֹא
 נֶאֱבָד : י וַיִּרְא הָאֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם כִּי שָׁבוּ מִדְּרָכֵם הָרָעָה
 וַיִּנְחֵם הָאֱלֹהִים עַל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לָהֶם וְלֹא עָשָׂה :
 ד א וַיִּרְע אֵל יוֹנָה רָעָה גְדוֹלָה וַיִּחַר לוֹ : ב וַיִּתְּפֹלֵל אֵל יי וַיֹּאמֶר

הגאווה וכו' כל מדות הרעות ואח"כ ויכס סק כו' והולך לעשות הכנעה יותר מהם
 וישב על האפר וכן אמרו בחטנים ונתן בראש הגשיא ואמרו רז"ל שאיש דומה
 המתבייש מטלמו כו' אבל בפסם שבא להזהיר את דלת העם שהם מוכנים לחשובה
 בהל אמר השתא אחי משית וודאי כמ"ס בחלק היום אם בקולו תשמעו : ז ויזעק
 ויאמר בניטה מטעם המלך מלך סתם הוא ה' ית"ס : וגדוליו לאמר. הם שקבעו
 ר"ה כמ"ס אין ב"ד של מפלה כו' עד שב"ד שלמטה מקדשין כו' : האדם הם הגדולים
 והת"ח : והבהמה הם ע"ה כמ"ס (בחולין דף ה') על פסוק וזרעתי את בית ישראל
 זרע אדם וזרע ט' קא חלקי קרא זרע אדם למוד וזרע בהמה למוד הבקר והלאן.
 כי יש בצוה"ז שני מינין. אחד בהמה גסה והן פושעי ישראל (כמ"ס שם) מן הבהמה
 להביא בני אדם שדומין לבהמה מכאן אמרו כו'. ומין השני בהמה דקה והם אינם
 יודעים בין טוב לרע אבל הן נמשכין אחר ת"ח ושומעין לדבריהם ונמשלים ללאן
 אחר רועה ופליהן אמר הכתוב (יחזקאל ל"ד) ואחן לאני לאן מרעיתי אדם אהם :
 אל יטעמו מאומה אל ירעו. שלא ילכו כל היום אחר פרנסה כלל : ומים אל ישאו.
 כמ"ס ציוה"כ כולם מחטנים הש"י מוחל כו' : ח ויתכסו שקים האדם והבהמה כנ"ל :
 ויקראו אל ה' בחזקה. שזעקים כל היום בבקשות גדולות ובהחטונים : וישבו איש
 מדרכו הרעה ומן החמס אשר בכפיהם כמ"ס בחטנית אפי' גזל כו' ואמרו פבירות
 שבין אדם למקום יוה"כ כו' עד שירלה כו' : ט מי יודע כו' כמ"ס או ראה או ידע :
 ישב וניחם האלקים ושכ חרון אף ולא נאכד כו' כמ"ס (ויקרא כ"ג) והאגדתי את
 הנפש כו' : י וירא אלקים את מעשיהם שעשו כל החיקונים שק ואפר כו' ר"ה תשובה
 ופיקר כי שבו מדרכם הרעה כמ"ס (בחטנית פ"ד) : וינחם האלהים על הרעה
 אשר דיבר לעשות להם ולא עשה ומהם אותו לפיכך :

ד א וירע אל יונה רעה גדולה. שהרע לו מאוד בחוסר מזונות ושאר דברים. והטעם
 כי בני חיי ומזוני לאו בזכותא חליא מלמא כו' ואמרו (ברכות פ"ק)
 לדיק וטוב לו לדיק בן לדיק כו' והטעם כמ"ס בזוהר כי מי שהיה בגלגול ראשון רע
 חזר לדיק בן רשע מורידו השי"ת בחסרון הלבנה שאין השמש זורחת נגדה כי כל מעשה
 פוה"ז הכל משמש. והירח בקבלותה מהשמש כמ"ס (תלים קל"ו) למחשלת היום ט'
 ואז הוא בחסרון כל ימיו אפ"י שהוא לדיק נמור עכשיו : ויחר לו. שקינא באנשי
 ניטה שזכו לשתי שולחנות בחייהם וע"ז כבי ר' ואמר יש קונה עולמו בשעה אחת
 ששכ בחייו כו' ויש קונה בשכפים שנה ולא יזכה אלא בפוה"כ וזהו ומינא בני דיו

אָנָה יי הלא זה דברי עד היותי על אדמתי על פן קדמתי לברוח
 תרשישה פי ידעתי פי אתה יאך תגון ורחים ארך אפים ורב חסד
 ונתם על הרעה: ג ועתה יי קח נא את נפשי ממני פי טוב מותי
 מחיי: ד ויאמר יי ההיטב תרה לך: ה ויצא יונה מן העיר וישב
 במקום לעיר ויעש לו שם סבה וישב תחתיה בצל עד אשר

בקב חרובין. כי חרובין הינם אוכלים מפירותיו אלא לאחר שבצים שנה. כ"ש אלל חוטי
 המעגל לכך ניזון בקב כו' והכל שקלקלו בגלגול הראשון כמ"ס ביוהר דאפריד יו"ד
 מן יב'ק וגשאר קב כו': ב ויחסל אל ה'. על מיונו וחסרונו: ויאמר הלא זה דברי
 עד היותי על אדמתי למה הרע לי. ואם לא שבתי שם גם אני רליתי לשוב אך
 שאמרתי שבזקנתי יום אחד לשני מיחתי אשוב כי אחת מקבל תשובת השבים ביום
 אחד כמו שפסית להם. אך שנטרפה השפה ולא יכולתי לשוב עד בואו זמן עד היותי
 על אדמתי עד היותי מוטל על אדמה: על כן קדמתי לברוח חרשישה. שלכן קדמתי
 בנערותי לברוח מלפניך כי חשבתי שבזקנתי אשוב: כי ידעתי כי אחת אל חנון ורחום
 ארך אפים. שמאריך אף להמחין אולי ישוב ע"ז בסחתי אבל האומר אחסא ואשוב
 כו' ובאמת משפטי ה' אחת ורב חסד שאחת מקבל אפי' יום אחד לפני מותו. ונחם
 על הרעה וע"כ חרחם עלי שכסיו: ג ועתה קח נא את נפשי ממני. אם א"א להליל
 מרעתי כמ"ס במעשה דר"א בן פדת (כפ"ג דהענייה) דאמר ליה השי"ת בני נחא
 לך דאחרבי' לעלמא כו' ואמרו ביוהר שימות ר"א כו' ע"ס וגם ר"א שאל שני
 דחיי גפישא או דחיינה ואם לאו היה גם רליני בכך כי טוב מותי מחיי כמ"ס
 (בקהלת ט') ושבח אני את המתים שכבר מתו מן החיים אשר הם חיים עדינה
 ולכאורה שכבר מתו וכן אשר הם חיים יחור דברים אלא שר"ל שטובים הן המתים
 שכבר מתו ולמה נעטרו לבח בגלגול מאותן שהן חיים עדינה שבאו בגלגול. וכוה
 מיושב דאמרו (בעירובין פ"ק) נמתו וגמרו טוב לאדם שלא נברא כו' עד יפשפש
 במעשיו. דק' היאך אפשר לומר שטוב יותר א"כ למה נברא ועוד שעכשיו שנברא
 כו' קשה להולמו ועוד מאי יפשפש כו' הול"ל יעבוד את ה' ויעשה טוב. אלא נראה
 דנחלקו בשוה אל בגלגול שני. שאלו אומרים טוב לו שנברא. כי בכל פעם הוא עושה
 מלות כמ"ס קלת מפרשים. ואלו אומרים טוב לו יותר אם היה מחקן בגלגול ראשון
 ולא ינטרך בגלגול שני. וכן נמתו וגמרו כג"ל וזהו ושבח אני את המתים כו' וקאמרי
 ועכשיו שנברא ע"כ לחקן מעשיו שמקדם ולא בשביל מלו' לעשות כי טוב לו כו'
 כג"ל וע"כ יראה עיקר לחקן במה שפשע מקדם כמ"ס אבוך במאי וזהר ספי כו'
 ופיאך ידע מה שקלקל מקדם יש ע"ז ב' סימנים א' במה שנכשל בה בגלגול הזה
 הרבה פשמים וע"ז אמרו יפשפש במעשיו באיזה נכשל. ב' באיזה עבירה נפשו חשקה
 לו מאוד לפי שהורגלה מקודם ונעשה טבע ולכך יש ב"א שחושקין בעבירה אחת יותר
 חס בעבירה אחרת וע"ז אמרו יפשפש במעשיו שיפשפש מעשיו: ד ויאמר ה' ההיטב
 כו'. וכי הדבר הזה טוב אחת עושה שחרה לך ואחת מקנא בהם כמו למה חרה לך
 אלל קין; ה וילא יונה מן העיר. כי ראה שהסס לא שמע הפלתו והשעה דמוקה לו
 פירש עלמו מן העוה"ז וישב מקדם לעיר שיסב לעסוק בחירה שהיא נבראת קודם
 עוה"ז כמ"ס ה' קגני כו' קדם מפעליו מאז: ויעש לו שם סוכה וישב תחתיה בלל.

כמ"ס

(מא"י)

דלת

יראה מה יהיה בעיר : ו יומן יי אלהים קיקיון ויעל מעל ליונה
להיות צד על ראשו להציל לו מרעתו וישמח יונה עד הקיקיון
שמחה גדולה : ו יומן האלהים הורעת בעלות השחר למחרת
נתן את הקיקיון ויבש : ו יוהי בורה השמש וימן אלהים רח

כמ"ס באספק כו' החגי את חג כו' בסוכות כו' ואמרו בפסולת עון ויקב כו'
ואמרו היה נלטה מרובה מחמסה. והענין כי כל מעשה טוב ויעשו וטובו הכל מן
השמש והוא שאמרו במולא הליא מלחא כפי אשר השמש שימדת במולות והוא ידוע
לכחיות ולכך כ' התורה באספק כו' שלא תמך אחר השי"ת מעשה טובה בפסולת
גידן ויקב בכל מעשה הוא על הלחם ויין כמ"ס (קהלת י') לשחיק עושים לחם ויין
כו' : ואמרו שלא תהנה מהן אלא בפסולת ויפדום משיבה עיה"ו. רק חשב צלל
שלא החת השמש. ויהי תירחק קבע ומלאכתך ארשו. וזה נלטה מרובה מחמסה .
וזה ויבש צלל. ולא עסק בלום עד אשר יראה מה יהיה עם מזלו. אם יאונה לטובה.
ולפי המד חילי יונה וחפץ ה' להראותו שאין שיבה עיה"ו כלום ; ו יומן ה' אלהים
קיקיון. כי חותם שמולס קפה יתן דוחקים את השעה וא"א שיכנה ה' את המזל
כמ"ס שכונה לה"א בן פדה בני יחא לך דאחרבו' לעלמא כו' ונטל ה' מחלקו בנ"ע.
ויומן לו בשי"ת כמעשה דר"ח ב"דוכן ברבה צה אבוב שלקח מטרפי דג"ע. והענין
שכל טובה עיה"ו היא מטרפי חילגא דג"ע. וכמ"ס בויבר וזה וימן כו' שנתן לו
עושה גדיל העלי ג"ע : ויעל מעל יונה להיות לל על ראשו. כי השמש מכה אותו
שנלד בחסרון כי כל טוב ורע הכל מהשמש הואיל והכל חתם השמש בין טוב בין
רע החיל לגנות כי הכל יאבד כשם שהשמש נותן כך נטלת ממנו ונותנת לאמר
כמ"ס ורחם השמש יבא השמש שטעל מזה יסתן לזה וזה אמר ורחם השמש את מזלו
ואח"כ בא השמש אל מקומו באוף אל מקום המוכן לאחר ליתן זרח הוא שם לכך נתן לו
הקיקיון לל על ראשו להגיל אותו מהשמש להגיל מרעתו להגיל אותו מלחותו ודוחקו : וישמח
יונה על הקיקיון שמחה גדולה. שמחה מאד שהגיע אל החיות והאדם (בשבת ד' כ"א)
ארכ"ל לדידי חזי לי קיקיון דיונה כו' עד בריחי דמערבא וי"ל שזה כוונתו שהוא ראה
עושה גדול ולגלביא דמי לחילן סרק שאין עינה פיריה כלל. ומדפסקי רבי. בין בלטי
המים בבני אדם שאינם מהיגנים. כמ"ס (ביתיקאל ל"ד) ומסקע המים חסמו ואם
הטתים בדגליבס הרפסין. ועל פיס חטתה מדלן יתו'. כמ"ס החטות פתוחה וכל
הרונה כו'. ומפירדוהי עבדי מבחא בלפטמים מוכן העושה לזרעם שיטיבו בה כמ"ס
(פסחים דף מ"ט) ומנין דנפיק ברא מעליא מיניה ואגיל ליה ומתקיים בו מה שנאמר
(חייב כ"ו) יבין ולדיק ילכס זרעא מעליא. ובעגפיהי גיחין שגס מחוקין ידו ח"ת
כמ"ס בב"ב. כל בריחיהן ה"ת כמ"ס בר"ה מאן קיירי מרישי ה"ת דמערבא כי
עמריי בכל אמרו יודי כו' כמ"ס בב"ב ע"ס : ו יומן האלהים חלעת בעלות השחר
למחרת. כמ"ס כי בכל עלות השחר עומד קליפה ה' גדולה ליטול את כל המדינות
והשפע ונקרא תולע והוא נגד שם ראשון של מ"ב שהוא בצוקר מדרש של אנרכס
כידוע לית. וע"ז באה עילה המיד עולם נגד הולע וזה אמרו וקך את הקיקיון
וייבש שנטל עשרו להודיע כי טובת עיה"ו אין : ו יוהי כורוח השמש. אחר שהוסר
ממנו זרחה עליו השמש כמקודם בחסרונו : וימן אלהים רוח קדים מהשמש והוא אוויר
רוח שהיה עליו חרושית כמ"ס גאלמתי דומי' החשיתי מטוב כו' כן פירש ממורה ועשרו

קדים תרישית ותך השמש על ראש יונה ויתעלף וישאל את
 נפשו למות ויאמר טוב מותי מחיני : ויאמר אלהים אל יונה
 ההיטב תרה לך עד הקוקיון ויאמר היטב תרה לי עד מותי :
 ויאמר ואתה חסד על הקוקיון אשר לא עמלת בו ולא גדלתו
 שבן לילה היה ובין לילה אבד : ואני לא אחים על נינוה
 העיר הגדולה אשר יש בה הרבה משתים עשרה רבו אדם
 אשר לא ידע בין ימינו לשמאלו ובהמה רבה :

לא עמדה לו וכשאר קרח מכאן וקרח מכאן : ותך השמש על ראש יונה ויתעלף.
 שהכה אותו רוע מזלי מאד כמ"ס שחירה אני ונאיה כו' אעפ"י שאני שחירה ברוע
 מזלי מ"מ אני נאיה במעשי כו' אל תדאיני שאני שחירה שזפתי השמש כנ"ל.
 בני אמי היא הנוף הראשון שניהם מאס אחד מן הארמה. נחרו בני היא יבשה איתי
 שמיני כו' שפנה אל העיר לטרוח בעד העולם שאני שלו כמ"ס פן יבצעו זרים
 כותך. כרמי שלי כו' עולם שלי עוה"ב לא נסדתי לכך אני שחירה עכשיו : וישאל את
 נפשו למות ויאמר טוב מותי מחיני כנ"ל כמ"ס כיון שמריעין לא במהרה כו' : ויאמר
 אלהים אל יונה ההיטב תרה לך על קיקיון על ממין של הכל : ויאמר היטב תרה
 לי עד מות. כמ"ס (יומא דף ע"א) ושנה חיים כו' אלו שנותיו של אדם שמתהפכין
 לו מרעה לטובה ועכשיו שניצל ממני נסדר ממנו החיים ; ויאמר ה' אתה חסד
 על הקיקיון אשר לא עמלת ולא גדלת בלא עסקת במ"מ ולא ביגיע כפיך וגם לא
 היה אחר זמן רב ששמור אותו שבן לילה היה ובין לילה אבד שהעושה אותו לאדם
 אלא בעוה"ז שדומה ללילה : ואני לא אחים על נינוה העיר הגדולה על העוה"ז
 ובפרט על ישראל שנקראים בני גדול ולכך נקראת העיר הגדולה ע"ש הגדולה
 בהעוה"ז : אשר יש בה הרבה משתים עשרה ריבוא אדם כי ה"מ נקרא אדם כנ"ל
 וכתיב האלף לך שלמה וכי' ופי' מהר"ש"א (בשבוט ד' ל"א) שמן אלף שהיא כולם
 לה' שהכל לי. מאתים לניטרים את פרוי שהם ה"מ זהו מדבריו הנוגע לדבריו. א"כ
 מששים ריבוא הן י"ב ריבוא. רק שיש פרוטרות יותר מששים ריבוא הוא לכך אמר
 ית' אשר יש בה הרבה כו' אעפ"י שהגמרא קאמר (ס) אמר שמואל מלכותא הקטיל
 א' משיחא בעלמא לא מיפגא שגמרא האלף לך שלמה ומאתים לניטרים את פרוי
 למלכותא דארעא. חשב מלגאי ופשטיה דקרא מלבר כמו (ויקרא כ"ב) ואיש כי יאכל
 קדש בשגגה ; אשר לא ידע בין ימינו לשמאלו. ששתי כליות יעלו כו' אחד לטובה.
 כו' שנאמר לב חכם כו' הכל הלדיק עובד ה' בשתייהן כמ"ס בכל לבבך בשני ילדיך
 כו' ולא ידע הפרש בין ימינו לשמאלו ובהמה רבה שאר ב"א כמ"ס אדם ובהמה
 מוסיפ ה' :

